

LEDVICA

GLASILO ZVEZE DRUŠTEV LEDVIČNIH BOLNIKOV SLOVENIJE

POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 1270 LITUA

LJUBLJANA, OKTOBER 2000

1982 - 1999 Dializni glasnik
1999 - Ledvica

ŠTEVILKA 4

Tradicionalno srečanje v Čatežkih toplicah.....	str. 2
Dializni bolniki - športniki - v Atenah	str. 5
Nefrološko srečanje v Zrečah	str. 5
Dvajset let na dializi - Marija Drnovšek	str. 8
Priloga SDT - Slovensko društvo "Transplant"	str. 13

O pravicah in olajšavah invalidov - morda v eni prihodnjih "Ledvic"

Veliko bralcev nas sprašuje o olajšavah oziroma ugodnostih, ki jih imajo invalidi, o pravicah in raznih popustih, pa jim v našem časopisu nikakor ne moremo pripraviti ustreznega odgovora. Letos smo sicer objavili možnost oprostitev plačevanja RTV naročnine za invalide s 100 % telesno okvaro, kaj več pa nam ni uspelo.

Zadeva namreč ni prav enostavna. Časi, ko so bile pravice oz. olajšave za invalidne osebe dokaj pregledne so že zdavnaj minili. Danes te zadeve ureja več kot 40 različnih zakonov, posredno pa kar 120. Poleg tega pa je na tem področju še vrsta nedorečenosti in nelogičnosti. Kljub temu pa bomo v uredništvu "Ledvice" na tej problematiki delali še naprej in skušali - tudi prek ZDLB - vsaj nekatere zadeve pojasniti. Pri tem je namreč treba upoštevati dejstvo, da je za to treba pregledati množico raznih predpisov in opraviti kup informativnih razgovorov. Skratka, malo bo treba še počakati, vsekakor pa na sprejem zakona o invalidih in zakona o bolnikih, ki ju že pripravljajo.

Urednik
M. Brilej

Zanimiva knjižica

Knjižica Davida Šalamuna "Dobrodošli v "Dializiju", je pravzaprav dobrodošla prav dializnim bolnikom, saj avtor na prav prijeten in humoren način opisuje svoje doživljanje v različnih dializnih centrih po svetu! Da, prav ste prebrali, po svetu! Kot dializni bolnik si je svoje življenje zamislil tako, da se veselo potika po svetu, zraven tega pa na svojo okolico gleda povsem realno, malodane neprizadeto. Ob tem se seveda v vsakem trenutku zaveda vplivov dialize na telo in psiho. Vendar pa to v svojih potovanjih opisuje povsem stvarno in se raje posveča opazovanju dogodkov okrog sebe.

Knjižico s 70 strani žepnega formata se prebere takorekoč "na dah," od začetka do konca. Potem pa te prime, da bi v njej nek opis še enkrat prebral. In, ko se to še parkrat ponovi, je ne spraviš v omaro, ampak jo imaš nekje blizu sebe, vedno pri roki.

ZDLB je za vsako društvo nabavila po en izvod knjižice, kdor pa jo želi kupiti tudi sam, jo lahko naroči na naslov: Znanstveno in publicistično središče d. o. o., Slomškova 6, 1001 Ljubljana, tel. (01) 434-49-35, fax (01) 434-49-38, e-mail: zps.dario@email.si. Cena knjižice s popustom je 820,80 SIT, v prosti prodaji pa 1.026,00 SIT.

M.B.

Zveza se je predstavila na 2. slovenskem nefrološkem kongresu PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI IN USPEHOV

Tako kot na prvem nefrološkem kongresu, pred 4. leti v Portorožu, se je Zveza društev ledvičnih bolnikov Slovenije, predstavila tudi na 2. kongresu, ki je bil od 27. do 30. septembra letos na Brdu pri Kranju, organizirala pa sta ga Klinični oddelek za nefrologijo, SPS Interna klinika, KC Ljubljana in Društvo nefrologov Slovenije. S tem je bila ponovno predstavljena obsežna in tudi vsebinsko bogata dejavnost ledvičnih bolnikov in bolnic v Sloveniji, ki združeni v 14 društev, ta pa v Zvezo, izvajajo pomembno dejavnost.

Na 2. nefrološkem kongresu na Brdu pri Kranju, se je pri stojnici ZDLB Slovenije, zadržal marsikateri udeleženec kongresa .

Na tem - po vsebini in udeležbi - vrhunskem dogodku, je Zveza na štirih posterjih predstavila nekatere dosežke naših društev in posameznikov na športnem, organizacijskem in humanitarnem področju. Udeleženci kongresa so si na stojnici ZDLB lahko ogledali - in tudi dobili - izvode našega časopisa "Ledvica" z zadnjih let, zloženko in predstavitveni katalog. Večina razstavljenega gradiva je bila predstavljena v slovenskem in angleškem jeziku, saj je kongres potekal z mednarodno udeležbo.

M. BR.

Tradicionalno srečanje v Čateških toplicah DOSLEJ NAJVEČ SODELUJOČIH

Tradicionalnega - 5. po vrsti - športnega srečanja ledvičnih bolnikov v Čateških toplicah se je udeležilo več kot sto udeležencev, tekmovalo pa jih je prek 50.

Tako kot vsako leto, je srečanje odlično organizirala komisija za šport pri Zvezi društev ledvičnih bolnikov Slovenije. Datum srečanja in lokacija sta postala že tradicionalna - zadnja nedelja v avgustu v Čateških toplicah.

Do spoznanja, da je primerna, zlasti pa redna telesna aktivnost za ledvične

bolnike koristna in še prijetna zraven, prihaja čedalje več tako dializnih kot transplantiranih ledvičnih bolnikov. To dokazuje tudi vsako leto številčnejša udeležba aktivno sodelujočih v Čateških toplicah. Tu (zaenkrat) potekajo le tekmovalna v tenisu in plavanju. Za telesno aktivnost pa so primerne tudi

Eden od startov v Čateških toplicah. Nekateri so tekmovali z drugimi, nekateri z uro, nekateri pa sami s seboj. Cilji pa so bili vendarle enaki - gibati, gibati...

Najboljši v tenisu: Igor Reberc (DLB Ptuj), Vojko Fekonja (DLB "Lilija" Maribor), Dane Horvat (SDT), Pavle Čuk (DLB Ljubljana).

druge aktivnosti, zlasti hoja, ki jo redno lahko goji skoraj vsak, in sicer v različnih oblikah (počasi, hitro, navkreber itd.). Pri vsaki telesni aktivnosti pa je pomembno, da je pravilno dozirana (posvet z zdravnikom!) in redna.

Mnoga društva so tudi letos organizirala društveni izlet v Čateške toplice, in nikomur ni bilo žal, da je prišel v ta lep kraj. Večina je lep in topel dan izkoristila za kopanje, nekateri so tudi tekmovali drugi pa so se sprehajali.

V tenisu in plavanju so tekmovali ledvični bolniki (dializni in transplantirani) njihovi svojci in prijatelji. Med transplantiranimi so letos prvič sodelovali tudi člani Slovenskega društva "Transplant", ki imajo presajene druge organe.

M.B.

Najštevilnejša in tudi dobro organizirana je bila ekipa DLB "Lilija" Maribor. Tudi najštevilnejša družina (Muster), je bila iz tega društva.

Najhitrejšje plavalke v skupini ženske A, so bile : Dragica Planinc (DLB Dolenjska, Novo mesto), Marija Bučar (DLB Ljubljana) in Eva Tome (DLB Ljubljana).

Hitro so plavali tudi moški v skupini C. Najhitrejši je bil (v sredini) Pavle Podlipnik (SDT), drugi je bil (desno) Rado Škrabar (SDT), tretji pa (levo) Slavko Gašperšič (DLB Gorenjske, Jesenice).

OBVESTILO

Izvršni odbor ZDLB Slovenije, poziva vsa tista društva, ki še niso zbrala in posredovala naročil za priročnik "Diete za ledvične bolnike," da to nemudoma storijo. ZDLB se bo namreč odločila za ponatis te knjige, vendar je potrebno zbrati vsaj 700 naročil, da bi bil uveljavljen 40% popust. Omenjena knjiga je nadvse priporočljiva za vse ledvične bolnike.

Najboljšim sta medalje podelila predsednik ZDLB Ivan Logar in predsednik komisije za šport Franc Pohlin.

Kmalu z e - mailom (elektronsko pošto)

Izvršni odbor ZDLB Slovenije je pozval vsa društva ledvičnih bolnikov, da pričnejo z aktivnostmi za pričetek poslovanja z elektronsko pošto (e - mail). Obseg in vsebina dela ZDLB in društev, ter komunikacije z drugimi organizacijami in organi, postajajo že tako obsežna in zahtevna, da se zgolj s "klasičnimi" načini dela, skorajda ne da več poslovati.

Rezultati:

TENIS:

Ženske (enotna kategorija):

1. Stojanka Avguštin (DLB "Lilija" Maribor)
2. Metka Muster (DLB "Lilija" Maribor)

Moški - razred B:

1. Dane Horvat (SDT)
2. Pavle Čuk (DLB Ljubljana)
3. Branko Tome (DLB Ljubljana)
4. Marjan Drevenšek (DLB Ptuj)
5. Ivo Petranović (DLB "Lilija" Maribor)

Moški - razred C:

1. Igor Reberc (DLB Ptuj)
2. Vojko Fekonja (DLB "Lilija" Maribor)
3. Damir Kiš (DLB "Lilija" Maribor)

PLAVANJE - 50 m prosto:

Ženske - razred A

1. Dragica Planinc (DLB Novo mesto) 1: 04.07
2. Marija Bučar (DLB Ljubljana) 1: 12.13
3. Eva Tome (DLB Ljubljana) 1: 24.31
4. Majda Muster (DLB "Lilija" Maribor) 1: 43.35

Ženske - razred B:

1. Metka Muster (DLB "Lilija" Maribor) 55.87
2. Aleksandra Muster (DLB "Lilija" Maribor) 59.07
3. Barbara Planinc (DLB Novo mesto) 1: 03.30
4. Natalija Jezerčič (DLB Novo mesto)
5. Milenka Zupanc (DLB Ptuj) 1: 07.19
6. Marija Frajzman (DLB "Lilija" Maribor) 1: 19.09

Moški - razred C:

1. Pavle Podlipnik (SDT) 38. 59
2. Rado Škrabar (SDT) 39.26
3. Slavko Gašperšič (DLB Jesenice) 43.53
4. Martin Brilej (SDT) 44.66
5. Milan Orel (DLB Ljubljana) 1: 01.32
6. Branko Tome (DLB Ljubljana) 1: 04.18
7. Janko Klinc (DLB Ptuj) 1: 13.75
8. Franc Šnajder (DLB Ptuj) 1: 30.34
9. Branislav Vujović (DLB "Lilija" Maribor) 1: 34.42
10. Simon Stojković (DLB "Lilija" Maribor) 1: 35.86

Moški - razred D:

1. Ciril Gomišček (DLB Severna Primorska) 43.04
2. Rudi Planinc (DLB Novo mesto) 44.01
3. Jože Meško (DLB Ptuj) 49.46
4. Vleo Vatovec (DLB Južna Primorska) 50.69
5. Franc Srebrnjak (DLB Ljubljana) 52.99
6. Slavko Horvat (DLB "Lilija" Maribor) 53.32
7. Janez Globočnik (DLB Jesenice) 1: 07.42
8. Mile Mitrović (DLB "Lilija" Maribor)
9. Srečko Praček (DLB Severna Primorska) 2: 02.16

Moški - razred E:

1. Alojz Ziner (DLB "Lilija" Maribor) 45.83
2. Samo Kočevar (DLB "Lilija" Maribor) 53.56
3. Sevčet Đerđelaj (DLB Ptuj) 1: 07.42

Moški - razred F:

1. Gregor Muster (DLB "Lilija" Maribor) 35.10
2. Aleš Košir (DLB Jesenice) 42.01
3. Igor Reberc (DLB Ptuj) 42.32
4. Jure Avsec (DLB "Lilija" Maribor) 46.78
5. Dominik Zupanc (DLB Ptuj) 49.46
6. J. Novaković (DLB Ljubljana) 49.37
7. Franc Bučar (DLB Ljubljana) 57.40
8. Boško Jezerčič (DLB Novo mesto) 58.42
9. Matic Košir (DLB Jesenice) 59.11

Povedali so v Čateških toplicah

Ivan Logar, predsednik Zveze društev ledvičnih bolnikov Slovenije:

Letos so na športnem srečanju v Čateških toplicah navzoči tudi nekateri bolniki z drugimi presajenimi organi in tkivi ter njihovi svojci. Prepričan sem, da jih bo vsako leto več, ko se bo dejavnost novega društva "Transplant" še razširila. Sicer

pa je pomen srečanj, kakršno je v Čateških toplicah v podpiranju in spodbujanju zdravega načina življenja, razvijanju potreb bolnikov po gibanju, ki je pri hemodializnih bolnikih še posebno ovirano. Zahvaljujem se tudi komisiji za šport pri Zvezi, za dobro organizacijo in izvedbo iger in želim da bi se prihodnje leto našega srečanja udeležilo še več udeležencev, prav tako pa tudi drugih naših srečanj.

Franc Pohlin, predsednik komisije za šport pri Zvezi društev ledvičnih bolnikov Slovenije:

Vesel sem nepričakovano velike udeležbe na letošnjih igrah. V bodoče pričakujem več discipline pri prijavljanju, saj prijavljanje tik pred pričetkom tekmovanja izvedbo zelo zaplete. Društva bi morala prijave udeležencev tekmovanj prijaviti

že v predprijavah, tako kot je bilo določeno v razpisu. Sicer pa bomo v bodoče vse nastopajoče razdelili tudi posebej na kategorije dializnih, transplantiranih in zdravih (svojci, spremljevalci).

M. Brilej

Dializni bolniki - športniki - v Atene

Združenje grških ledvičnih bolnikov bo od 8. do 15. oktobra letos v Atenah, organiziralo prve Evropske športne igre ledvičnih bolnikov, na katere so povabili vse evropske zveze in združenja ledvičnih bolnikov.

Razpis za igre je obravnaval tudi izvršni odbor ZDLB Slovenije in sprejel predlog komisije za šport, da se iger udeleži tudi ekipa Slovenske zveze. Komisija je predlagala, da se iger udeležijo štirje oz. največ pet tekmovalcev oz. tekmovalk, organizacijski vodja oz. oseba, ki bo skrbela za zdravstveno stanje sodelujočih.

Komisija za šport je predlagala, da se iger udeleži ekipa dializnih bolnikov - športnikov, transplantirani, ki so v zadnjih letih na mednarodnih tekmovanjih sicer dosegli odlične uvrstitve, pa naj bi tokrat ostali doma. Glavni vzrok za takšen predlog je v tem, da transplantirane v naslednjem letu čakata dve veliki športni prireditvi in sicer zimske in poletne svetovne športne igre v Švici oz. na Japonskem. Zveza in Slovensko društvo "Transplant" pa bi težko zagotavljala sredstva za udeležbo na vseh treh igrah, ki bodo izvedene v razdobju manj kot enega leta. Poleg tega pa so za Slovensko društvo "Transplant" prioritete prireditve, ki jih organizira W.T.G.F. -

Federacija svetovnih športnih iger.

Organizator - Združenje grških ledvičnih bolnikov - bo organiziral tudi dializo za športnike, ki se zdravijo z njo. V tednu dni, kolikor bodo trajale igre, bodo organizirane tri dialize. Za sodelujoče iz držav Evropske unije bo dializa brezplačna, za ostale pa jo bo treba plačati in sicer 600 USD za tri dialize.

V zvezi s tem je izvršni odbor Zveze sklenil, da naj si naši udeleženci pri pristojni enoti ZZZS pravočasno pridobijo jamstvo, da jim bo ZZZS po vrnitvi plačal, oz. povrnil stroške za dializno zdravljenje v Atenah. Poleg tega je izvršni odbor sprejel sklep, da morajo biti vsi tekmovalci oz. tekmovalke pred odhodom na igre pregledani pri zdravniku - nefrologu - in si pridobiti podatke o načinu svojega dializnega zdravljenja.

O tem, kako je bilo na prvih Evropskih igrah v Atenah pa bomo pisali v naslednji "Ledvici."

M.B.

NEFROLOŠKO SREČANJE V ZREČAH BO 21.10.2000 TOKRAT TUDI GOST IZ NEMČIJE

Letošnje tradicionalno nefrološko srečanje v Zrečah, ki ga bo organiziralo Društvo ledvičnih bolnikov "Viva" Zreče, bo v soboto 21. oktobra. Poleg zanimivih predavanj s področja medicine, predvsem nefrologije, bo gost srečanja generalni sekretar Evropskega združenja nacionalnih zvez nefroloških bolnikov CEA PIR, **Erben Knut**, ki bo predstavil to evropsko združenje. Ob tej priložnosti bo organiziran tudi razgovor g. Knuta z vodstvom Zveze društev ledvičnih bolnikov Slovenije in

Slovenskega društva "Transplant." Na srečanju bo **Ivan Logar** predstavil rezultate ankete, predstavljena pa bo tudi organizacija Zveze društev ledvičnih bolnikov Slovenije in Slovenskega društva "Transplant."

Za društva in posameznike bo udeležba na tem srečanju, vsekakor zanimiva in koristna, hkrati pa tudi prijetna, saj so Zreče s termalnim kopališčem in lepim okoljem privlačen turistični kraj.

M. B.

Dosežki

Človek obrača, bog obrne

Knjižna založba Zadruga iz Ljubljane je letos izdala knjigo z naslovom "Človek obrača, bog obrne," ki jo je napisal **Stanko Jarc**, naš dober znanec. Spomnimo se ga kot dolgoletnega urednika Dializnega glasnika, predhodnika današnje "Ledvice". Avtor pa ni znan zgolj v naših krogih, saj je že dolga leta tudi pomemben prevajalec, predvsem iz nemške literature.

Stanko Jarc je v svoji knjigi opisal dobršen del svojega življenja, predvsem tisti del, ki se ga človek najrajši in največkrat spominja, to je mladost. Jarčeva predvojna leta, pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej, so bila še posebno močno doživeta, kar se mu je močno vtisnilo v spomin. Prav izjemen spomin, oblikovanje dialogov in smisel za izluščenje bistvenega, so

med poglavitnimi značilnostmi njegove mladostne biografije. Ob dejstvu, da se že leta bori tudi z nam vsem dobro znanimi tegobami, je Jarčeva knjiga vsekakor izjemen dosežek, za kar mu gredo iskrene čestitke in priznanje.

M. B.

Jarc, Stanko, rojen 6. 5. 1933 v Bjelovaru (Hrvaška), prevajalec. Prevaja predvsem iz nemške literature, zlasti vojno prozo in biografije, med drugim dela Remarqua (Iskra življenja 66), Habaja (Mreža 70), Kirsta (Junak v stolpu 72), Becherja (Malo po štirih 72), Simmla (Odgovor le veter pozna 75), Richterja (Poraženi 78), Anderscha (Winterspelt 79), Plenzdorfa (Legenda o sreči brez konca 83), Bielerja (Kanal 84), Hochhutha (I. jubelen v Nemčiji 85), Bölla (Zenske pred rečno pokrajino 87), J. Ebner (Divjina zgodnjih poletij 88), Lenza (Vadbišče 88), Grassa (Podganka 90), V. Canetti (Rumena ulica 96) Canettija (Rešeni jezik 98). Sovretova nagrada 1980.

Drago Bajt

Stanko Jarc

ČLOVEK OBRAČA,
BOG OBRNE
spomini na mladost

KDO BO ZAŠČITIL ZDRAVNIKE?

Ljudje smo res smešni

Verjetno tudi vi poznate koga, ki ne bi smel piti alkohola, pa to vseno počne. Na skrivaj. Kot da bi lahko ogoljufal samega sebe.

Ali pa koga, ki se odpove sladkarijam dva dni, predno mora na pregled zaradi povišanega sladkorja. Sicer pa veselo pospravlja štrudelj, orehovo potico, tortice...Kot da je zdravnik, h kateremu gre, sladkorni bolnik in ne on sam...

Ni pa verjetno nihče imun za kritiziranje zdravnikov. Po nenapisanem pravilu nas nočejo poslati k specialistu, so vzvišeni, premalo se zanimajo za našo bolezen, še več, celo pojma nimajo o njej. Ja, poznam paciente, ki solijo pamet zdravnikom z dolgoletnimi izkušnjami. Učijo jih, katera ledvička je zanje najboljša, koliko teže jim lahko odvzamejo pri dializi, ob tem kršijo vsa pravila glede prehrane in vnosa

tekočine, dovolijo si neslanosti v pogovoru z lečečim zdravnikom, skratka, nesramni so. Pa si mislim: le kaj naj stori zdravnik v takem primeru. Naj se zjoče? Naj se pritoži na tramvaj komando? Naj vse skupaj mirno požre? Lahko vrne bolniku z isto mero, toda takrat bo ogenj v strehi.

Nekaj podobnega se dogaja tudi v šolstvu, kjer učitelj ne sme učenca niti grdo pogledati, le-ta pa lahko počne, kar se mu zljubi. V nekaterih državah, ki sicer učijo cel svet demokracije in človekovih pravic, so učitelji že glinasti golobi. Nanje namreč streljajo šolarji.

Prav zanimivo bi bilo slišati, kdo bo zaščitil zdravnike pred nekaterimi nesramnimi in nekulturnimi pacienti. Bo minister organiziral jezične ali celo borilne tečaje?

Toni Gašperič

OBVESTILO DOPISNIKOM

Dopisnike iz društev, dializnih centrov in druge stalne ter občasne pisce prispevkov prosimo, da skušajo prispevke napisati na računalniško disketo. S tem bo delo uredništva zelo olajšano, saj tekstov ne bo treba ponovno pretipkavati. Disketi naj bo priložen tudi računalniški izpis ("print"). Seveda pa ne bo nič narobe, če boste tisti, ki teh možnosti nimate, prispevke pošiljali napisane tako kot doslej. Vseh bomo veselili.

Prispevke pa lahko pošiljate tudi na e-pošto (e-mail):
martin.brilej@siol.net

IZ NAŠIH DRUŠTEV IN DIALIZNIH CENTROV

GORENJSKA - JESENICE

DVE LETI JE HITRO MINILO

Društvo ledvičnih bolnikov Gorenjske, je v nedeljo, 10.9.2000, obeležilo 2. obletnico obstoja. Na pikniku v Globokem, se je zbralo kar 41 članov društva in njihovih svojcev, kot gosta pa sta bila tudi dva člana dializnega centra s Ptuja.

Po pozdravnem nagovoru je bila izrečena zahvala vsem zdravstvenim delavcem, skupaj z dr. **Igorjem Rusom**, ki lepo skrbijo za zdravje vseh bolnikov na dializi. Zahvala velja tudi taksistom, ki nas redno in varno vozijo na dializo in nato domov.

Nato je bila predstavitev realizacije programa društva od lanske jeseni do letos. Poleg stalne borbe za pridobitev sredstev, je bil uspešno realiziran planiran program, in sicer:

- avgusta 1999: tekmovanje v tenisu in plavanju v Termah Čatež
- november 1999: izlet v Portorož in ogled Tehničnega muzeja v Bistri
- december 1999: nabava 4 TV sprejemnikov za dializo
- marec 2000: predavanje Toma Križnarja o Nubih in družabno srečanje
- april 2000: izlet v Termah Topolšica
- maj 2000: izlet na avstrijsko Koroško
- julij 2000: na dializi je bila montirana klimatska naprava
- avgust 2000: udeležba na športnem srečanju v Termah Čatež
- september 2000: aktivnosti o nabavi medicinske tehnice za dializo.

Velik poudarek je bil v tem letu naravnani predvsem na pomoči članom, da so del dopusta lahko preživeli v drugem dializnem centru, ker spremembe okolja zelo pozitivno vplivajo na počutje bolnikov. Že drugo leto pa izdajamo Naše novice, ki nas o vsem sproti seznanjajo. Da naše društvo dokaj uspešno deluje in dosega pohvale, se moramo zahvaliti izvršnemu odboru društva, še posebno pa njenemu predsedniku **Mitji Koširju** ter njegovi ženi **Jelki** in podpredsedniku **Janezu Globočniku** in njegovi ženi **Marjani**. Na povabilo, da predsednik odreže prvi kos torte v spomin na 2. rojstni dan našega društva, je to tudi storil. Mi pa sporočamo, da se radi družimo in uživamo v prijetnih kulturnih in športnih prireditvah, ki nam vlivajo novih moči pri našem sicer nelagodnem življenju.

Erna Vauhnik

BILI SMO V TERMAH ČATEŽ

V nedeljo, 27.8.2000, je Zveza društev ledvičnih bolnikov Slovenije organizirala 5. letno športno srečanje v Termah Čatež.

Društvo ledvičnih bolnikov Gorenjske na Jesenicah je na to srečanje organiziralo avtobusni prevoz za svoje člane in njihove svojce. Prijavilo je tudi 4 tekmovalce v plavanju. V dokaj močni konkurenci sta se dva naša člana uvrstila na dobro 7. oz. 9. mesto, najbolj uspešna pa sta bila **Gašperšič Slavko** v razredu moški, rojeni 1950 in starejši, ki je zasedel 3. mesto in **Košir Aleš** v razredu moški rojeni 1971 in mlajši, ki je zasedel 2. mesto.

Njihovih uspehov smo se veselili vsi udeleženci, dobitnikom lepih medalj pa še enkrat iskreno čestitamo.

Srečanje, ki je že tradicionalno, je bilo dobro organizirano in je potekalo v zadovoljstvu vseh tekmovalcev in njihovih svojcev. Ti so z navdušenjem spremljali potek tekmovanj in spodbujali svoje tekmovalce k čimboljšemu uspehu. Res pa je, da niso tako važni rezultati, velik uspeh je že biti v taki fizični kondiciji, da lahko tekmuješ in z dobrim rezultatom preplavaš 50 m. Tako veljajo čestitke prav vsem tekmovalcem in naj to svojo aktivnost vzdržujejo še naprej, da se bomo njihovih tek-

movalnih rezultatov veselili tudi naslednje leto.

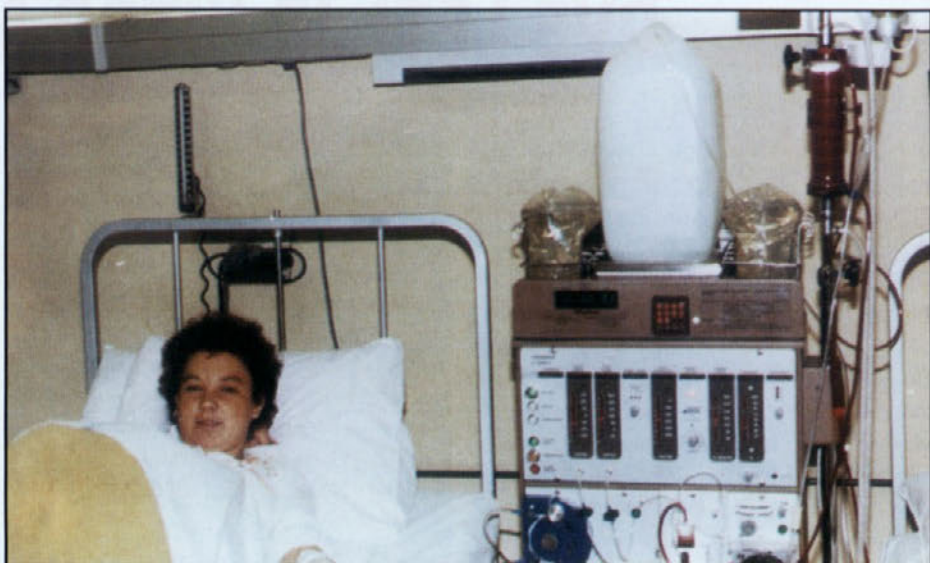
Vsi udeleženci tega srečanja smo se polni radosti vračali domov, saj so številni s kopanjem pridobili novih moči, drugi pa so s počivanjem v senci ali sprehodi opazovali lepote in urejenost Term Čatež. Hvaležni smo Zvezi društev ledvičnih bolnikov Slovenije in našemu Društvu ledvičnih bolnikov Gorenjske za to prijetno doživetje.

Erna Vauhnik

Prvih dvajset let dialize

Naša sopotnica Marija Drnovšek je januarja letos proslavila svojih prvih 20 let dializiranja. V veliko dvorano doma šolskih centrov je povabila okrog 100 gostov. Med povabljenimi so bili zdravniki, sestre, ni pozabila tudi upokojenih in tistih, ki so odšle drugam, tehniki, vzdrževalci, sopacienti, sorodniki in prijatelji, tako da smo tisto soboto doživeli nepozaben večer druženja in spominov. Pisec teh vrstic je zapustil prizorišče ob 4. zjutraj (židane volje), tako da je komaj naciljal svojo ulico in hišo (tudi megla je bila). Jedače in pijače je bilo kot na ohceti, bila je živa glasba in program. Govori, rože, plakete, darila, smeh, solze in ples. Moški so sukali ženske, ampak tudi ženske moške (Marta, Marijana). Naša slavljenka je najraje plesala s svojo vnučko Hano. Ista šivilja jima je za to priliko naredila dolge toalete. Hanina mamica Suzana, ki je frizerka, pa posebne pričeske, polne bleščic. Sin Gorazd je z budnim očesom vse nadziral. Bilo je lepo in nepozabno. Zmenili smo se, da se za 30 letnico zopet dobimo. Hvala Marija.

N.N.

Marija v prvih dneh dialize.

Potem smo se z Marijo Drnovšek še malo pogovorili. Takole je šlo:

Minulo je dvajset let odkar hodite na dializo. Tako ste druga po "stažu" na tukajšnji dializi. Če se strinjate bi za "Ledvico" povedali kaj o sebi in izkušnjah na dializi, ki so brez dvoma ogromne in bodo mlajšim "po stažu" v spodbudo?

"Bistveno je, da se sprjazniš in živiš naprej. Lahko si urediš normalno življenje, družino in otroke. Gre težje, vendar gre. Če so ti domači v oporo in če ti gredo na dializo na roke, kot so šli meni ves ta čas, se vse da. Tako sem se navadila, da hodim na dializo, da ne vem kako bi bilo, če ne bi. Človek se pač vsemu prilagodi."

Niste imeli lahkega življenja. Zgodaj ste izgubili mamo...

"Ja, pri 16 letih. Umrla je kar na hitro. V 16-tih dneh. Zgodaj sem se morala spoprijeti z življenjem..."

Kljub vsemu delujete veselo. Nikoli ni bilo pri vas opaziti potrnosti. Vedno ste delovali tako, kot da zmorete vse težave. Kako je v resnici? Kaj vam je dajalo moč vsa ta leta?

"Predvsem otroci! Sin Gorazd in hčer Suzana. Sedaj pa še vnučinja Hana, ki ima toliko let kot Gorazd takrat, ko sem bila prvič priključena na dializo. Gorazd je imel takrat 6 let, Suzana pa 7."

Vrsto let imate kiosk v bolnišnici. Prodajate časopise, galanterijo... Je naporno?

"Skušam se držati reda. Me pa kak piknik "spodnese". Na naši dializi je nekako pravilo, da se držimo reda, občasno pa si lahko tudi kaj "privoščimo".

Kiosk imam že 17 let. Delo se mi sploh ne zdi naporno. Tudi, če sem kdaj slaba ali slabe volje, me ljudje, ki me že vrsto let poznajo, spravijo v dobro voljo. Rada imam svoje delo in ga z veseljem opravljam."

Kdaj ste prvič izvedeli, da imate težave z ledvicami?

"Pred 26-timi leti (1974) so mi v Ljubljani ugotovili kronični pielonefritis. Hodila sem k dr. Kralju, nato k dr. Močivniku in dr. Slokarjevi. Prvič sem bila priključena 26.1.1980 - tega leta. Takrat sem imela 26 let. Bila je sobota dopoldne ob 9. uri zjutraj, v bolnišnici Šempeter pri Gorici. Bila sem zelo slaba."

Tudi čestitka sopacientov in osebja na dializi je bila prisrčna.

Bruhala sem, temperaturo sem imela, močno me je bolela glava. Želela sem si, da me čim prej rešijo teh muk in da grem domov k otrokom. Neverjetno sem si želela živeti. Misel, da bi otroci ostali brez mene je bila strahotna.

Za dializo - kaj to sploh je - sem izvedela od ge. Hilde, ki je bila takrat z menoj v sobi in se je že dializirala. Takrat je bilo na naši dializi 12 pacientov, in jaz sem bila trinajsta. Številka ni bila prav vspodbudna, pri meni pa se je obnesla, saj sem dočakala 20 let dialize. Takrat so bili na dializi samo trije aparati.

Kakšna je razlika med dializo sedaj in takrat?

"Sedaj je manj težav med dializo in manj po njej. Na začetku sem se eno leto dializirala po 4 ure in sem imela hude glavobole. Ko so me dali na hemodiafiltracijo, so glavoboli prenehali. Sedaj se počutim dobro in nimam večjih težav.

"Kaj pa fistula?"

"Fistula je še prva in še vedno deluje. Pokojnega dr. Šubica, ki mi jo je naredil, se večkrat spomnim in sem mu hvaležna, da je tako dobra.

"Greste vsako leto na dopust?"

"Skoraj vsako leto. V Zreče, Ptuj ali Čateške Toplice."

"Kako poteka vaš dan?"

"Vstanem ob 7. uri, nato grem v službo in delam polovičen delavnik. Ob ponedeljkih, sredah in petkih, grem popoldne na dializo, sicer pa domov."

"Kdo vas nadomesti, če ne morete delati? Kioska namreč ne morete zapreti?"

Na koncu so Marijin visok jubilej še dobro zalili...

Marija Drnovšek z darili ob 20 - letnici dialize. Čestitkam z najboljšimi željami za dobro zdravje in počutje, se pridružuje tudi uredništvo "Ledvice."

"Sin Gorazd, ki je zelo skrben in mi je v vsestransko oporo. Suzana tudi, samo ona živi v drugem kraju, Gorazd pa z menoj."

„Transplantacija?“

"Bila sem že dvakrat klicana. Prvič pred 6-timi leti. Takrat so testi pokazali, da se ledvica ne bi "prijela". Letos sem bila ponovno klicana, vendar ledvica ni bila primerno odvzeta in sem spet izpadla."

Vašo desetletnico dialize smo proslavljali v neki lovski koči. Menda sta takrat dva povabljena končala v bolnišnici? (smeh)

"To je bila lovška kočica na Palievem. Bilo nas je 65. Gospa Marija si je - ko je šla iz avta - zlomila roko, Ivanka pa je

"šla" v hipoglikemijo "ker ji je mož zaradi zabave zvišal dozo insulina..."

„Letos se nas je v domu šolskih centrov zbralo približno sto. To je pa bil kar krepak finančni zalogaj?“

"To sploh ni pomembno. Najpomembnejše je zdravje. Ob tej priliki bi se rada vsem na naši dializi zahvalila za vse, kar so zame dobrega storili v teh dvajsetih letih. Rada bi se zahvalila tudi vsem zdravnikom in sestram iz ljubljanskega kliničnega centra, kamor grem, kadar pride do kakšnih zapletov."

"Hvala gospa Marija, želim Vam veliko zdravja, dobrega počutja in veselja."

"Hvala tudi vam za dobre želje."

N.N.

Ob 20 - letnici dialize, so Mariji vse najboljše zaželeli tudi v DLB Severne Primorske in ji ob tem jubileju izročili spominsko plaketo.

V Novem mestu bo nova dializa!

Društvo ledvičnih bolnikov Dolenjske se že več let intenzivno prizadeva za pridobitev novih prostorov dialize. Posebno aktivni so bili zadnja tri leta.

Oddelek dialize, ki deluje v sklopu internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, je bil ustanovljen leta 1979 v prenovljenih kletnih prostorih pljučnega oddelka. Odsek je začel s štirimi dializnimi mesti, in je prevzel vse bolnike iz Dolenjske, Bele Krajine in Posavja, ki so se od takrat vozili v Ljubljano. Število bolnikov je strmo naraščalo in do razširitve oddelka na 11 dializnih mest je prišlo leta 1982. Kljub temu je že naslednje leto, 1983, prišlo do nočne izmene, ki traja še danes. Včasih dela oddelek tudi v štirih turnusih, saj je zaradi števila pacientov potrebno organizirati tudi vmesne dialize. V kolikor se ob hemodializi leta 1993, ne bi razvila tudi CAPD metoda, bi bila stiska še hujša. O počitniških dializah sploh nismo mogli razmišljati, saj še svojih pacientov ne moremo dializirati, vemo pa, da se s tega področja še vedno nekaj bolnikov vozi v Ljubljano in Celje.

Končno se je po treh letih pisanja prošenj, trkanja na občinska in bolnišnična vrata, le nekaj premaknilo. Neznani vplivni dobrotnik je poklical svojega kolega na občini, ta na Obrtni zbornici, oni drugi še v Krko in zadeva je stekla. Prišlo je prvo sporočilo s strani splošne bolnice Novo mesto, da so v Dolenjsko-Posavskem prostoru pripravljene pomagati pri izgradnji novih dializnih prostorov. Kljub temu, da je zadevo začelo Društvo ledvičnih bolnikov Dolenjske, se je nato v akcijo vključila tudi Splošna bolnica Novo mesto, kot nosilec celotnega projekta. Bolnica je organizirala prvi sestanek s predstavniki lokalnih oblasti

in gospodarstva. Vsi so pokazali obilo dobre volje in predvsem pripravljenost finančno pomagati, saj so v društvu že na začetku vedeli, da gre za velika finančna sredstva, ki jih sama bolnica ne bo zmogla. O sestankih in pobudah je društvo obvestilo tudi lokalne in druge medije, televizijo, časopise, nastopili smo na radiu, televiziji itd. Odmev je bil fantastičen, odprt je bil poseben žiro račun, na katerega so začela prihajati finančna sredstva, ki še vedno redno pritekajo.

Medtem se v bolnici pripravljajo načrti,

Med prvimi donatorji je bilo znova naše društvo, ki je ob praznovanju 20. obletnice dialize, organiziralo srečelov, prva zbrana pa nakazalo na poseben žiro račun s pripisom za akcijo "Dializa 2000". Društvo je pripravilo prireditev koncert "Dializa 2000", o katerem smo že pisali, z najštevilčnejšo udeležbo nastopajočih. Zbrana sredstva smo namenili za projekt dialize.

projekti, zbirajo se predračuni in tehta odločitve, kako veliko dializo potrebujemo, koliko dializnih mest, kakšno opremo, kakšne posege je potrebno narediti itd.

Ko se je izoblikoval končni projekt je bila predračunska vrednost 156.200.000 sit, financiranje pa predvideno s pomočjo splošne bolnice Novo mesto, občin, Krke Novo mesto, drugih gospodarskih družb in številnih donatorjev.

Končno je 14. julija prišlo do podpisa pogodb z občinami Novo mesto, Črnomelj, Semič, Metlika, Škocjan, Šentjernej, Treb-

Dela na novi dializi so stekla, sredstva so zagotovljena v višini 85%, predvideni rok izgradnje je določen na 31. oktober 2000.

Ker 15% sredstev še manjka, se društvo pripravlja še na eno humanitarno akcijo, ki pa naj zaenkrat ostane še skrivnost. Z gotovostjo lahko rečemo, da bo zelo odmevna, nekaj posebnega, izvirnega, kar še ni organiziral nihče.

Ob koncu pa je treba dodati, da sem kot predsednica društva zelo zadovoljna, da se društvo kot organizacija prebujata, da je veliko novih članov, ki so pripravljeni delati, na tem področju, posebna zahvala pa gre našemu Toniju Gašperiču, ki je idejni vodja vseh kulturno-zabavnih prireditev. Čisto na koncu dodajam misel, kljub žalosti, da smo bolni, nismo sami in prav to se je dokazalo z akcijo "Dializa 2000 v Novem mestu."

nje, Krško, Brežice, Sevnica, Žužemberk, Dolenjske Toplice in Mirna Peč. Podpis pogodbe je bilo najslavnejše dejanje tega projekta, saj toliko županov na enem mestu še ni sedelo in bilo tako enotnih v svojem prepričanju, pomagati pri izgradnji nove dialize. Ker sem kot predsednica društva tudi sodelovala pri tem podpisu sem se v tistem trenutku počutila tako pomembno, če že ne vzvišeno, saj je dogodek mejil na zgodovinski, vsaj kar zadeva sedanje in bodoče dializne bolnike.

Zdravka Žižič

Predavanje o transplantaciji

Društvo ledvičnih bolnikov Dolenjske je septembra letos organiziralo predavanje o transplantaciji ledvic. Predavala je višja medicinska sestra iz ljubljanskega Kliničnega centra, **Mirjana Čalič**, udeležilo se ga je 25 slušateljev, med katerimi je bilo največ dializnih bolnikov in njihovih svojcev, medicinske sestre in

predstojnica oddelka za hemodializo pri SB Novo mesto, dr. **Sonja Steklasa**.

Predstavljene so bile pozitivne in možne negativne posledice, zgodovina in potek ter priprave na transplantacijo. Nekaj svojih vtisov o tem, je dodal tudi naš srečno transplantirani pacient, pri katerem so spomini še čisto sveži.

Zanimiva so bila tudi vprašanja udeležencev in odgovori predavateljice.

Po predavanju je društvo za vse udeležence organiziralo prijetno kosilo med dolenjskimi griči, pokritimi z vinsko trto.

Nato pa si je del udeležencev ogledal nov dializni center v Krškem, ki je zelo lep in sodoben. (Zdravka Žižič)

V ŽUŽEMBERK, NA KRAS IN GORIŠKA BRDA

Društvo ledvičnih bolnikov Dolenjske skrbi tudi za družabno življenje svojih članov, saj se vodstvo dobro zaveda, da je življenje z vsakodnevnimi težavami dovolj resno in težko. Tako so pripravili junija piknik v Žužemberku. Slabo vreme jih je pregnalo z načrtovanega veselja na travniku, ob lepotici Krki, v gostilno, a veselja ob dobri hrani, pijači in brezplačnem igranju ansambla Tonija Verderberja ni bilo zato nič manj. Piknika se je udeležilo presenetljivo veliko

članov in njihovih sorodnikov, kar je seveda pohvalno in razveseljivo.

Septembra pa se je petdeset članov odpeljalo na enodnevno ekskurzijo po Krasu in Goriških brdih. Prvi postanek je bil v pršutarni v Kobjeglavi, kjer ni manjkalo tenko narezanega pršuta in terana. Po ogledu ogromne pršutarne so se udeleženci izleta odpeljali na Sveto goro, kjer so uživali ob čudovitem razgledu, si nato ogledali dializni oddelek novogoriške bolnišnice ter se

odpeljali v veliko vinsko klet v Dobrovo, kjer so poskušali tamkajšnja vina. Na poti proti Novemu mestu so se ustavili na kosilu v kmečkem turizmu Rjavec. Za prevoz in vodstvo je poskrbel novomeški Kompas, za kviz, ki je potekal kar v avtobusu, pa je sestavila vprašanja in pripravila nagrade Zdravka Žižič, predsednica društva.

Toni Gašperič

SLOVENJ GRADEC

S TELESNO AKTIVNOSTJO DO BOLJŠEGA POČUTJA IN ZDRAVJA

Začelo se je pred dvajsetimi leti, ko sem se pričel počutiti nekoliko slabše. Sprva me je bolel križ, popuščati mi je pričela moč, tako da sem vse težje opravljal svoj poklic, ki je bil vezan predvsem na fizično terensko delo in na vpliv vremenskih nepravilnosti. Pričel sem obiskovati zdravnike, ki so svojo pozornost posvečali okvarjeni hrbtenici, vse dotlej, ko so me invalidsko upokojili.

Pred planinskim domom na Slavniku (1028 m), kjer je tudi točka Slovenske planinske transverzale.

Franc Gozdnikar pred domom na Peci (1665 m), na letošnjem zimskem pohodu.

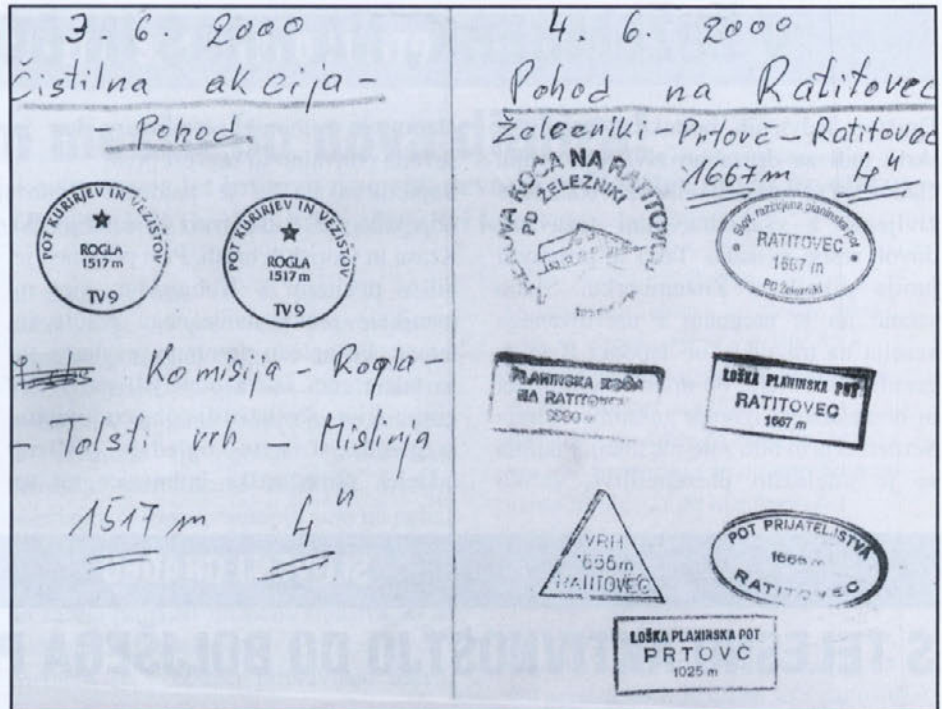
Imel sem komaj 41 let in bilo mi je težko pri duši, ko sem ždel doma in spremljal občutno slabšanje svojega zdravja. Nenehni prehladi s spremljajočo nekoliko višjo telesno temperaturo so izčrpavali moje konstrukcijsko močno telo, pričele pa so mi zatekati tudi telesne okončine. Takrat sem bil napoten na detaljne zdravniške preiskave, ki so pokazale kronično okvaro ledvic. Pričelo se je zdravljenje s terapijo, ki dolgoročno ni bila uspešna. Že po dveh letih sem pristal na dializi, kjer pa se je pričelo novo obdobje mojega že itak trdega življenja.

Od leta 1992 sem pod stalno zdravstveno kontrolo, odvisen od dietne prehrane z omejitvijo uživanja tekočin, odvisen od dializnega aparata in prikrajšan za neomejeno potovanje v kraje, kjer ni dializnih centrov. To seveda ni vse. Kot je znano, se v času dialize pojavljajo v telesu tudi nasprotni učinki: povišan krvni tlak in močna obremenitev srca, kar zahteva kontrolirano življenje. Prav tega sem se pričel zavedati pred dobrimi štirimi leti, ko sem ugotovil, da se ob sproščenem prehodu dobro počutim.

Sprva sem se le enkrat tedensko podal na eno do dve urne sprehode, nato pa sem vse pogosteje odrajal na dve uri oddaljeni, 1161 m visoki hrib Kremzarico. Ugotovil sem, da nimam več težav s srcem in povišanim pritiskom, da ni več bojzani za pešanje moči, zato sem pohodništvo vzel za svoje.

Včlanil sem se v Planinsko društvo Mislinja in sedaj ob dnevih ko nimam dialize, redno obiskujem številne hribe in gore v naši domovini. Od januarja 2000 dalje sem se po planu društva udeležil organiziranih zimskih vzponov - pohodov na Peco (2126 m), Črni Vrh na Pohorju (1543 m), Snežnik (1796 m), zahodno Pohorje - 6 ur hoda in drugih pohodov, ki so povezani s Slovensko transverzalo. V društvu sodelujem tudi pri vseh pomembnih prireditvah in akcijah, kot je na primer čistilna akcija planinskih poti Ribniškega Pohorja. Kolikor pa mi še ostane časa, se rad s sosedom ali kar sam podam na manj oddaljene hribe.

Tako torej pridno nabiram svojo telesno kondicijo, ki naj bi me pripeljala na vrh Triglava in hkrati potrdila tudi

Franc Gozdnikar si vse svoje planinske pohode skrbno zapiše. Tako so vsi "dokazi" o osvojenih vrhovih tudi dokumentirani.

upravičenost do dolgo pričakovane transplantacije ledvice.

Naj zaključim: čeprav se bolnik s hudo

okvaro ledvic, sem optimist in upam na boljše življenje.

Franc Gozdnikar

PTUJ

PO SKUPŠČINI ŠE PRIJETNO DRUŽENJE

Že, ko smo se v nedeljo 18. junija letos zjutraj prebudili s pozdravom sonca, smo vedeli, da bo piknik, ki smo ga načrtovali za ta dan uspel.

Zbrali smo se na kmečkem turizmu Švabovo. Udeležba je bila več kot odlična, saj se nas je zbralo okrog 60 članov DLB Ptuj.

Ob prijetnem vzdušju, dobro obloženih mizah in živi glasbi, smo preživeli čudovit nedeljski dan. Ob vseh prijetnostih smo združili tudi koristnost in se pogovarjali o zadevah za katere med delovnim časom ne najdemo priložnosti. Pogovor je potekal v okviru dializ, transplantacij, prostorskih stisk dialize, in novi dializi, ki si je vsi tako želimo.

Veseli smo bili tudi udeležbe članov, ki so transplantirani, da so si vzeli čas, in se udeležili našega skupnega srečanja.

Naj na koncu še enkrat poudarim, da je piknik v celoti uspel. Obenem pa naj izrabim to priložnost, in se v imenu vseh, ki smo se lepo imeli, zahvalim gospodu **Janku Zemljiču**, ki je daroval "pujčeka" (odojka) da nismo bili lačni, ter gospodoma **Toniju Kajnihu** in **Henriku Smogavcu**, ki opravljata sanitetne prevoze, ki sta s svojimi donacijami pripomogla pri izvedbi piknika. Prav tako zaslužijo zahvalo pri organizaciji, sestre dialize Ptuj, kot tudi predsednik društva **Franc Šnajder**.

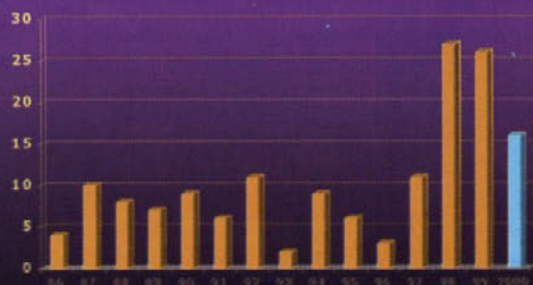
Monika PUŠNIK

Štajerci so veseli ljudje. Veselo razpoloženje je tudi najboljši način, da človek pozabi na vsakdanje skrbi.

NOVOSTI NA PODROČJU PRESAJANJA ORGANOV

Število pridobljenih mrtvih dajalcev v Sloveniji (HS1.A.2000)

V letošnjem letu smo do 1. septembra pridobili 16 mrtvih dajalcev.

Letos smo v Sloveniji do 1. septembra presadili:
38 ledvic
6 src
8 jeter.

Sodelovanje z Eurotransplantom poteka dobro. Iz Eurotransplanta smo prejeli več ledvic kot smo jih oddali. Drugih organov smo mi oddali nekoliko več. V Sloveniji namreč še ne presajamo pljuč in trebušne slinavke. Prav tako se včasih zgodi, da nimamo ustreznega prejemnika za srce ali jetra.

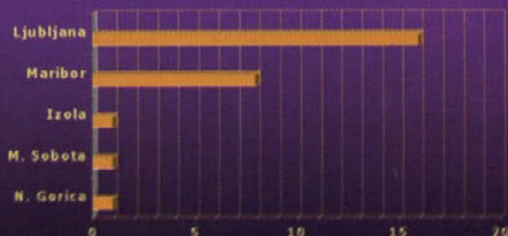

EUROTRANSPLANT

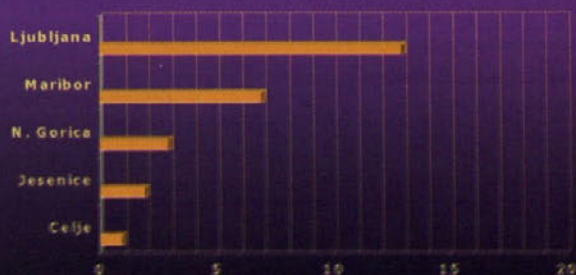
Trenutno (5. septembra) čaka na transplantacijo 116 bolnikov za ledvico, 5 bolnikov za srce, 4 bolniki za jetra.

Vsi bolniki, ki so na nacionalnem čakalnem seznamu, so vključeni v Eurotransplantovega in imajo za transplantacijo enake možnosti kot ostali bolniki v tej mednarodni transplantacijski mreži.

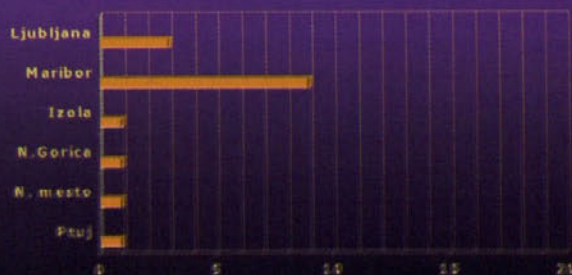
Donorski centri 1998

Donorski centri 1999

Donorski centri 2000 (do 01.09.)

Pohvaliti moramo dobro sodelovanje donorskih centrov v slovenskih splošnih bolnišnicah, še posebej v Mariboru.

Opredelitev za darovanje organov bo nevidno vpisana na Kartici zdravstvenega zavarovanja. Dostop do podatka bodo imeli le posebej pooblaščen zdravniki šele po smrti osebe.

Zaradi formalnih postopkov na vladnem nivoju, bomo projekt pričeli izvajati šele v začetku leta 2001.

(Iz gradiva prim. Jasne Vončina, dr.med.)

Asist.mag.Matjaž Turel, dr.med., specialist internist

PRESADITEV PLJUČ

Napredovana bolezen pljuč je lahko posledica različnih bolezenskih procesov. Končni rezultat je podoben pri vseh. Organ je okvarjen do take stopnje, da ne more opravljati več osnovne naloge - izmenjave plinov. Posledica je premalo kisika v krvi pri vseh ter pri nekaterih boleznih tudi kopičenje ogljikovega dioksida. Presaditev pljuč je zaenkrat edina možnost, ki omogoča zdravljenje napredovane pljučne bolezni, ki je privedla do končne odpovedi organa. Že uvodoma je potrebno poudariti, da je za tak način zdravljenja primeren le manjši del bolnikov z napredovano pljučno boleznijo.

S presaditvijo pljuč želimo normalizirati bolnikovo pljučno funkcijo, njegovo zmogljivost, kvaliteto in dolžino življenja. Obenem želimo doseči, da bi bila obolevnost kot posledica posega in stranskih učinkov zdravil, ki jih mora vsak bolnik po presaditvi prejemati čim nižja. Prvo presaditev pljuč pri človeku je leta 1963 opravil Hardy. Do sedaj so opravili že nekaj tisoč uspešnih presaditev pljuč. Presadijo lahko le eno pljučno krilo, obe krili ali obe pljučni krili skupaj s srcem. Najpogostejše bolezni, ki privedejo do končne odpovedi pljuč in jih lahko zdravimo s presaditvijo pljuč so emfizem (propadanje pljučnih mešičkov), pljučna fibroza (bolezensko brazgotinjenje in krčenje pljuč), cistična fibroza (ena od prirojjenih pljučnih bolezni) ter nekatere bolezni pri katerih je prizadeto predvsem pljučno žilje.

Kdaj presaditi pljuča? Odgovor na to vprašanje ni enostaven. V splošnem velja, da bolnik z napredovano pljučno boleznijo postane kandidat za zdravljenje s presaditvijo pljuč, ko je izčrpano zdravljenje z zdravili in kisikom in ko ne zmore več nobenih vsakodnevnih aktivnosti (umivanje, počasna hoja, kuhanje). Brez presaditve pljuč naj bi živel le še 1 do 2 leti. Mora biti mlajši od 60 let. Ostali organi morajo biti čim bolj "zdravi", bolnik ne sme imeti rakavih bolezni in nekaterih okužb. Poleg tega moramo ugotoviti ali je bolnik motiviran za zahtevno in drago zdravljenje. Pomembno je, da je bolnik v toku dosedanjega zdravljenja upošteval navodila, redno jemal predpisana zdravila, sodeloval pri zdravljenju in opustil razvade (kajenje, alkohol).

Pljuča se odvzamejo mrtvemu dajalcu. Najpogosteje so to bolniki, ki so umrli zaradi poškodb glave in možganskih krvavitev. Dajalec in prejemnik organa se morata ujemati predvsem v krvni skupini ter po velikosti. Bolniki razvrščeni na čakalne liste čakajo na primeren organ 1 do 2 leti. Najdlje čakajo na organ bolniki predvideni za presaditev pljuč skupaj s srcem, najmanj bolniki predvideni za enostransko presaditev pljuč. Od bolnikov s čakalne liste jih do 30% ne dočaka posega. Tako kot po presaditvah drugih organov, mora bolnik doživljensko jemati zdravila (imenujemo jih imunosupresivna), ki preprečujejo zavrnitveno reakcijo. Presajeni organ je namreč tujek v telesu, zato ga hoče telo uničiti.

Eno leto po presaditvi pljuč živi še okoli

75% bolnikov, po petih letih še 50% bolnikov.

Stroški presaditve pljuč v Evropi znašajo približno 150 000 DEM. Tudi stroški po posegu niso zanemarljivi, saj znašajo za zdravila in kontrolne preiskave okoli 4000 DEM mesečno.

Presajanje pljuč je v svetu sprejeta in uveljavljena metoda zdravljenja, zato mora biti na voljo tudi našim bolnikom. Zaenkrat naše bolnike predstavljamo avstrijskim kirurgom, ki presajajo pljuča na Dunaju. Operirali so že štiri naše bolnike. Vsem so presadili obe pljučni krili. Prvi je živel 14 mesecev in umrl zaradi bolezni, ki ni bila povezana s presaditvijo. Drugo bolnico so oživljali že pred presaditvijo in šele po posegu se je izkazalo, da je utrpela zaradi oživljanja hudo, trajno okvaro možgan. Živela je, odvisna od aparatov, nekaj tednov. Pljuča so vseskozi, tako kot pri prvem bolniku delovala zadovoljivo. Tretja bolnica, prej sedem let zdravljena s kisikom na domu, 16 mesecev po presaditvi živi kvalitetno življenje (kolesari, hodi v fitnes). Zadnja bolnica je zaradi zgodnjega pooperativnega zapleta umrla peti dan po presaditvi. Trenutno čakata na poseg dve bolnici.

V Kliničnem centru v Ljubljani je bila ustanovljena skupina, ki se pripravlja za tak poseg. Nedvomno so tudi naši kirurgi in anesteziisti sposobni izpeljati presaditev pljuč. Tudi po posegu smo sposobni voditi bolnika s presajenimi pljuči. Predvidevamo, da bi bilo v Sloveniji potrebno presaditi pljuča približno trem bolnikom letno.

S prve seje izvršnega odbora SDT - Slovenskega društva "Transplant" **ZA ZAČETEK - OSNOVE ZA PROGRAM**

Poleti se je v Kranjski Gori, na razširjeni seji, prvič sestel Izvršni odbor

SDT in poleg organizacijskih zadev, obravnaval tudi osnovne predloge za program v letošnjem in prihodnjem letu. Najprej je bilo treba rešiti še kup raznih organizacijskih zadev v zvezi z ustanovitvijo društva (registracija, Urad za statistiko, žiro račun...), potem pa je Izvršni odbor razpravljal tudi o programskih zadevah. Tako so se dogovorili, da bodo na področju promocije društva predstavljali svojo dejavnost v "Ledvici," po možnosti v posebni rubriki ali prilogi.

V tem času je časopis "Ledvica" edina realna možnost za predstavljanje dejavnosti, čeprav SDT združuje transplantirane z vsemi organi in tkivi, ne samo z ledvicami. Sčasoma bo SDT morda pričel izdajati tudi samostojno publikacijo, kar pa je seveda odvisno tudi od denarja, vsebinske zasnove, kadrovskih vprašanj in še česa. Sicer pa so se tudi dogovorili, da bodo o svoji dejavnosti obveščali tudi osrednje slovenske tiskane in elektronske medije. Ker so v postopkih nastajanja in sprejemanja nekateri zakoni, ki jih bo obravnaval in sprejemal Državni zbor, in

Po seji izvršnega odbora SDT, so bile še tekme v balinanju, nato pa so vsi skupaj ob pikniku še malo poklepotali.

bodo neposredno ali posredno vplivali tudi na položaj oz. status ljudi s transplantiranimi organi, bo SDT v zvezi s tem izvajal ustrezne aktivnosti.

S področja športa so se dogovorili, da bodo člani društva sodelovali na športnem srečanju, ki ga vsako leto v Čateških toplicah organizira ZDLB Slovenije. V

letu 2001 pa se bodo udeležili svetovnih športnih iger, ki jih bodo v okviru W.T.G.F. organizirali v Švici (zimske) in na Japonskem (letne). V zvezi s tem bodo sprejeli tudi posebne pravilnike in kriterije. Prvi sestanek so člani Izvršnega odbora SDT zaključili s prijetnim družabnim srečanjem na prostem.

M.B.

Življenje s presajenimi jetri

Zaprošen sem bil, da napišem nekaj besed o mojem sedanjem življenju, to je življenju človeka s presajenimi jetri. Po dolgem premišljevanju sem ugotovil, da nimam povedati nič posebnega. Moje vsakodnevno življenje se namreč v ničemer ne razlikuje od življenja drugih ljudi, tistih s "svojimi" jetri. Predvsem se počutim in tudi sem zdrav. Kljub nekaterim zdravstvenim težavam, ki pa niso neposredno povezane s presaditvijo jeter, živim že dobrih sedem let normalno, polno življenje zdravega človeka. Kvaliteta mojega sedanjega življenja se ne da primerjati z mojim

počutjem pred operacijo. Sedaj sem poln energije in ne poznam nobenih omejitev več. Ne pri prehrani, gibanju, delu in športu. V času po operaciji sem dobil tudi sina, ki ima sedaj pet let.

Lahko zatrdim, da nimam nobenih psihičnih problemov v zvezi s presaditvijo. Domneve nekaterih ljudi, nedavno objavljene tudi v časopisih, o nekakšnem neskladju energije živega in umrlega človeka, se mi zdijo popolnoma neutemeljene in zavajajoče. Moja globoka hvaležnost ter priznanje gre vsem ljudem, ki so se odločili za donorstvo

organov ali pa so pripomogli k neverjetnemu napredku znanosti na področju presaditev. Njim pač dolgujem svoje življenje.

Vsem, ki ste že ali še boste operirani, pa vas je strah ali pa vas begajo pomisleki bi želel povedati sledeče: splača se. Čaka vas zdravo in polno življenje, ki si ga težko bolni včasih ne morete predstavljati.

JANI ZUPANČIČ

KRIŽANKA

900001476,4

COBISS

					SESTAVIL EDI KLASINC	OTROŠKI PRST	OČESNA MREŽNICA	ČEKAN PRASIČA	PREGANJEN KARTON ZA SPISE	POSILNIK OKRETIČ- SALMIČ	MURSKI RIB	GORENJSKI SLAVČEK	ČAČINA ČRKA	VELIKI POTREBA		
					UREJEVA- LEC PROMETA											
					DEJNI PRITOK SAVE											
					PREDIL- NIŠKI STROJ											
					TILIKA								NAR. ŽENSKO IME VRATCA V PLOTU			
					IZBRUH OGNJA											
SMUČAR					PREJŠNJE IME ZA DANAŠNJI HVAR		VOD. OKT. REVOLUCIJE SLJAKAR DUJŠIN-RIBAR									
	RIMSKI ZGODOVI- NAR	RIBIČ NA MRENE	DIVJA MAČKA	KRAJ PRI LJUBLJANI GOŠTA TEKOČINA							VLADAR- JEVO BIVALIŠČE	ALEŠ JAN ČISTO PREMO- ZENJE				
MANJSA SLADKOVO DNA RIBA						IZ BESED SRT + PEK	ANGLEŠKI SKLAD OPLOV AVTO									
PRVOTNO IME AFGA- NISTANA						SLUŽBENI ODSTOP							IZ BESED STOTKAVA			
AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (RICHARD)						PEVKA ŽNIDARIČ SMUČAR PETROVIČ				OLGA TRTNIK DVOJICA		ČEDNOST, ELEGANCA	ZLI DUH			
ZDRUŽENI NARODI (UNITED NATIONS)			RUDI TROJNER DRAGO ELIKAN		EVROPSKI VELETOK ORANJE			IZPUŠČAJ TONE TOMŠIČ								
VISOKA KOMISARKA OZN											KRAJ PRI DOMŽALAH					
ŠPORTNA VADITE- LJICA							TINE ROŽANC				URADNI SPIS					

ZA DOBRO VOLJO

HEINE

Ko je bil eden največjih nemških pesnikov Heinrich Heine bolan, ga je obiskal prijatelj. Prišel je k njemu prav v trenutku, ko so ga strežnice prenašale s postelje na posteljo.

“Kako se kaj počutiš?” ga je vprašal prijatelj.

“Dobro, kakor vidiš, me ženske še zmerom nosijo na rokah.”

HENRIK VIII.

Henrik VIII., angleški kralj, je bil šestkrat poročen. V Ano Boleyn se je zaljubil potem, ko je že bil ljubimec njene matere. Grizla ga je vest, zato je vprašal viteza Reda hlačne podveze Briana, ali sme biti ljubimec hčerke, ko je bil že materin ljubimec. Ne preveč tankovesten vitez se je zasmejal in odgovoril:

“To je nekako tako, kot če bi me vprašali, ali lahko jeste piško, potem ko ste jedli kokoš.”

HENRIK V.

Nemški cesar Henrik V. se je bojeval s poljskim kraljem Boleslavom. Po svojih poslancih je zahteval od Boleslava, da se brezpogojno vda. Če tega ne stori, mu je zagrozil, da bo poslal v napad toliko vojakov, da vsi niti ne bodo mogli vkorakati na Poljsko. Boleslav je ponosno odgovoril: “Naj pošlje vojakov kolikor hoče, na Poljskem je dovolj zemlje, da vse pokopljemo.”